

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

КАФЕДРА ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

***Забезпечення прав людини і
громадянина в Україні:
правові та соціальні
аспекти***

***присвяченої 72-й річниці Загальної Декларації прав
людини***

***Матеріали III Всеукраїнської наукової
конференції
м. Одеса, 11 грудня 2020 року***

**Одеса
2020**

УДК

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова комітету:

Калаянов Дмитро – завідувач кафедри державно-правових дисциплін, доктор юридичних наук, професор.

Координатор:

Балтаджи Поліна – професор кафедри державно-правових дисциплін, кандидат юридичних наук, доцент.

Члени комітету:

Шапвалова Інна – доцент кафедри державно-правових дисциплін, кандидат юридичних наук, с.н.с.

Небеська Марина – доцент кафедри державно-правових дисциплін, кандидат юридичних наук.

Домброван Наталія – начальник відділу організації наукової роботи Одеського державного університету внутрішніх справ, майор поліції.

Рекомендовано до друку рішенням відділу організації наукової роботи та кафедри державно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ (протокол № 5 від 14 грудня 2020 р.)

Забезпечення прав людини і громадянина в Україні: правові та соціальні аспекти: матеріали III Всеукраїнської наукової конференції (м. Одеса, 11 груд. 2020 р.) / Одес. держ. ун-т внутр. справ. - Одеса, 2020. - с____
ISBN 978–966–927–566–0

Матеріали конференції «Забезпечення прав людини і громадянина в Україні: правові та соціальні аспекти», присвяченого 72-й річниці проголошення Загальної Декларації прав людини. Тематика конференції охоплює дослідження проблем забезпечення, реалізації та захисту прав людини в Україні.

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, галузевої термінології, інших відомостей.

УДК

ISBN 978–966–927–566–0

© ОДУВС, 2020

Боксгорн Анастасія

аспірант кафедри
адміністративного права та
адміністративного процесу
ОДУВС викладач кафедри
державно-правових
дисциплін, юрисконсульт
ТОВ “Гідрохаус”

КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНИХ ТА МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Податковий кодекс України (далі — ПК України) у ст.8 закріплює положення щодо визначення видів податків і зборів. Законодавець класифікує їх на загальнодержавні та місцеві податки та збори. До загальнодержавних належать податки та збори, що встановлені ПК України і є обов'язковими до сплати на усій території України, крім випадків, передбачених ПК України. До місцевих належать податки та збори, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених ПК України, рішеннями сільських, селищних, міських рад та рад об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, у межах їх повноважень і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад [1].

Адже світова практика свідчить про необхідність відведення публічно-територіальним утворенням певного обсягу самостійності у частині формування дохідної частини місцевих бюджетів, здатної забезпечити виконання органами місцевого самоврядування покладених на них повноважень.

Місцеві податки та збори є необхідною ланкою системи оподаткування та своєрідною гарантією місцевих громад. Вони пройшли тривалий період свого становлення, однак досі їх сутність не є цілком визначеною і по різному трактується у країнах світу. Річард Берд, проф. Торонтського університету охарактеризував їх як податкові платежі, що впроваджують органи місцевого самоврядування та підлягають зарахуванню до місцевих бюджетів [2]. У схожому контексті проф. Хорст Ціммерман додав ще одну ознаку та визначив, що місцеві податки та збори — локальні податкові платежі, які впроваджують і скасовують органи місцевого

самоврядування в тому розумінні, що останні мають право податкової ініціативи на території свого муніципалітету [3, С.158]. М. О. Сірінов у книзі «Місцеві фінанси» до особливостей місцевих податків і зборів відніс їх тісну «прив'язку» до певної місцевості, а також здатність бути технічно використаними в місцевому масштабі [4, С.79]. О.Е.Лоскутов, аналізуючи положення російського законодавства, відмічає той факт, що класифікація податків і зборів відштовхується від рівнів влади та рівнів бюджетної системи РФ. Він наголошує на тому, що у літературі відзначається, що формальним критерієм розмежування податків на федеральні, регіональні та місцеві є рівень законодавчої (представницької) влади, яка володіє правом установити податок, та територія, у межах якої він одноманітно застосовується. В той же час, це розмежування аж ніяк не має на увазі зарахування податкових надходжень до бюджету відповідного рівня [5, С.70] .

Відповідно до ст.10 ПК України до місцевих податків відноситься єдиний податок та податок на майно, який включає податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортний податок і плату за землю. Місцеві збори представлені туристичним збором та збором за місця для паркування транспортних засобів. Місцеві ради обов'язково установлюють єдиний податок та податок на майно (в частині транспортного податку та плати за землю, крім земельного податку за лісові землі) і, в межах повноважень, визначених ПК України, вирішують питання відповідно до вимог ПК України щодо встановлення податку на майно (в частині податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки) та встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів, туристичного збору та земельного податку за лісові землі[1] .

В.І.Скоробагач у дисертаційному дослідженні також приходить до висновків, що українським законодавцем зроблено класифікацію вітчизняних податків і зборів за критерієм повноважень органів публічної влади із їх встановлення [6, С.11]. В той же час, вчений, аналізуючи інші критерії класифікації податків і зборів відокремлює їх на місцеві та загальнодержавні на підставі визначення бюджета-отримувача цих платежів. Виокремлення такого критерію можливе через те, що відповідно до ст.65 БК України податки, визначені у ст.10 ПК України, повністю зараховуються до місцевих бюджетів Проте, він також і наголошує на тому, що тут виникає конкуренція із критерієм повноважень органів публічної влади щодо встановлення цих платежів, якої доцільніше уникати. Вчений провідну роль надає критерію, який він вбачає визначеним законодавцем [6, С.16-17]. Ми не

підтримуємо таку точку зору, щодо поділу податків і зборів на місцеві та загальнодержавні за критерієм повноважень органів публічної влади із їх встановлення, оскільки в цьому аспекті незрозумілим є обов'язок установлення єдиного податку та податку на майно (в частині транспортного податку та плати за землю, крім земельного податку за лісові землі). Фактично, прерогатива належить державному рівню влади, тоді як на місцях дозволяється регулювати тільки окремі його елементи.

Схожий принцип побудови місцевого оподаткування застосовується в Іспанії, де відповідно до Закону «Про місцеві фінанси» місцеві органи влади стягують п'ять податків: на нерухомість, на бізнес, на транспортні засоби, на будівлі та податок на зростання вартості землі у містах. Перші три податки є загальні обов'язковими, а інші два можуть застосовуватися на розсуд місцевих органів влади. В усіх випадках місцева влада самостійно визначає розмір податкових ставок, але у встановлених законодавством межах [7, С. 164].

В Італії місцеві органи влади мають право вводити та скасовувати місцеві податки, які дозволені законом. Але максимальну ставку цих податків встановлюють центральні органи влади. Тут місцеві бюджети складаються з прибуткового податку, податку на рекламу [8, С. 202].

Цікавим є досвід місцевого оподаткування у Франції. У податковій системі цієї країни місцеві податки відіграють значну роль. Із системи місцевих податків виділяють чотири, які мають найбільшу питому вагу. Серед них: земельний податок на забудовані ділянки; земельний податок на незабудовані ділянки; податок на житло; професійний податок. Від земельного податку звільнено об'єкти державної власності. Він не стягується із фізичних осіб віком від 75-ти років, а також з осіб, які одержують спеціальну допомогу із громадських фондів або допомогу у зв'язку з інвалідністю [9]. Що стосується повноважень місцевих органів управління у Франції, то вони мають право вводити й інші податки та збори: на установку електроосвітлення, податок на прибирання територій; місцеві збори на освоєння копалень; мито на автотранспортні засоби; на освоєння родовищ тощо. Ставки місцевих податків, які знаходяться в їх компетенції, місцеві органи влади визначають самостійно під час формування бюджету на майбутній рік, однак у межах, встановлених Актом Національних зборів максимального рівня [10].

Вищенаведені визначення, не дивлячись на їх мізерну кількість, дозволяють скласти уявлення про неоднозначність підходів до критеріїв, за якими відмежовуються загальнодержавні

податки і збори від місцевих. На нашу думку, варто розглянути питання такого розмежування на законодавчому рівні більш детально та провести аналіз податкових надходжень та їх перерозподіл між бюджетами. Оскільки сучасний етап державотворення характеризується наявністю перешкод для розвитку місцевого самоврядування, однією з яких є відсутність достатнього обсягу власних фінансових надходжень. Висока питома вага податкових надходжень характерна тільки для загальнодержавного рівня, місцеві бюджети формуються у більшому обсязі завдяки трансфертам, в тому числі субвенціям та іншим надходженням, визначених законом про Державний бюджет України.

Література:

ЗМІСТ

Кривицький Юрій

Права людини і громадянина: концептуальні засади забезпечення в контексті правової реформи.....3

Шевцова Олена

Деякі проблеми міжнародно-правової регламентації статусу біженців.....8

Аьасова Фідан

Інформаційне суспільство: суперечності та перспективи.....11

Балтаджи Поліна

Дискримінація: виклик часу чи об'єктивна ознака суспільства.....14

Григорєцька Ірина

Гарантії прав громадян на загальне використання природних ресурсів.....17

Пащенко Олександр

Проблеми захисту земельних прав громадян на території автономної республіки Крим.....20

Храмова Світлана

Гендерна рівність між чоловіком та жінкою в Україні24

Негруца Тетяна

Запровадження інституту конституційної скарги в Україні: українські реалії та міжнародний досвід.....28

Арбуз Ілона

Права людей з обмеженими можливостями.....31

Боксгорн Анастасія

Критерії розмежування загальнодержавних та місцевих податків і зборів: вітчизняний та зарубіжний досвід.....34

Біла Дар'я

Інститут імпідменту в Україні: проблеми становлення та функціонування.....38

Лиса Анаріна

Толерантність у сучасній політичній і правовій культурі в контексті захисту прав людини та громадянина.....42

Левицька Анастасія

Актуальні проблеми, що пов'язані зі зверненням до європейського суду з прав людини47